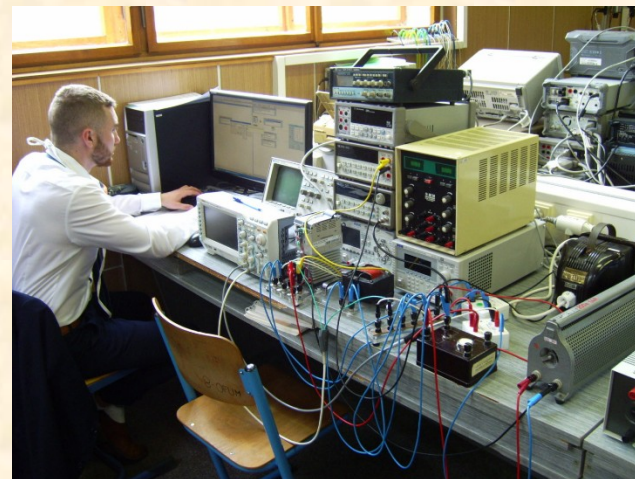

**MUNI
PED**

Zdroj: <https://stskolaoselce-projekt.estranky.cz/>

Zdroj: <https://blog.spsc.v.cz/2020/10/prakticka-vyuka-prezencne/>

Didaktika odborných předmětů a praktického vyučování - cvičení I.

Pavel Pecina

Brno 2022

Autor

Doc. Mgr. Pavel Pecina, Ph.D.

Masarykova univerzita

Pedagogická fakulta

Katedra fyziky, chemie a odborného vzdělávání

Poříčí 7

613 00 Brno

Tel: +420549495488

Mail: ppecina@ped.muni.cz

Text výukové opory neprošel jazykovou korekturou.

Obsah výukové opory

I. díl

Studijní prameny a doporučená literatura

1. Úvod do cvičení...s. 5
  2. Výukový proces. Motivace žáků...s.10
  3. Stanování výukových cílů v odborných předmětech a praktickém vyučování...s.14
  4. Plánování a příprava výuky v odborných předmětech a praktickém vyučování...s. 29
  5. Ukázky podkladů pro potřeby cvičení a pedagogické praxe... s. 40
  6. Individuální prezentace studentů (účastníků kurzu)...s. 63
- Příloha: hodnotící arch mikrovýstupu studenta (účastníka kurzu)...s. 68**

Studijní prameny a doporučená literatura

Kropáč, J. et al. (2004). *Didaktika technických předmětů, vybrané kapitoly*. Olomouc: UP.

Krpálek, P. & Krpálková Kremlová, K. (2017). *Praktikum z didaktiky ekonomických předmětů*. Praha: Oeconomica.

Pecina, P. & Krištofiaková, L. (2021). *Vybrané aspekty výuky odborných předmětů a praktického vyučování na středních odborných školách*. Dubnica nad Váhom: Vysoká škola DTI.

Pecina, P. (2022). *Didaktika odborných předmětů a praktického vyučování - cvičení I*. Brno: PdF MU.

Slavík, M. & Miller, I. (2012). *Oborová didaktika pro zemědělství, lesnictví a příbuzné obory*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze.

Vaněček, D. et al. (2016). *Didaktika technických odborných předmětů*. Praha: ČVUT.

1. Úvod do cvičení

Cíl cvičení a vstupní předpoklady

Cílem cvičení je osvojení dovednosti souvisejících s přípravnou, realizační a hodnotící stránkou výukového procesu v odborných předmětech a praktickém vyučování na středních odborných školách.

Realizace cvičení předpokládá orientaci v základních didaktických kategoriích didaktiky odborného vzdělávání: proces výuky, výukové cíle, problematika obsahu výuky, výukových metod, forem, materiálních prostředků výuky, hodnocení výuky, přípravy výuky a problematice zajištění vhodných podmínek výuky.

Předmět zájmu I. dílu cvičení a následujícího dílu cvičení

I. díl: výukový proces, cíle výuky a příprava výuky odborných předmětů a praktického vyučování. Jádro tvoří příklady, aplikace a úlohy v oblasti motivace žáků, cílů výuky a přípravy výuky v odborných předmětech a praktickém vyučování na středních školách.

II. díl: obsah výuky, technologie výuky, podmínky výuky, hodnocení žáků. 5

Struktura kapitol výukových opor „Didaktika odborných předmětů a praktického vyučování - cvičení,,

Cíl kapitoly, pojmy k procvičení a zapamatování, vybraná teorie, příklady a aplikace ve výuce odborných předmětů a praktického vyučování technických oborů a oborů obchodu a služeb, úlohy na procvičení a opakování učiva.

Pro koho je výuková opora určena

Výuková opora je určena pro studenty učitelství odborných předmětů a praktického vyučování (bakalářské studium, magisterské studium, doplňující pedagogické studium). Dále potom pro učitele a všechny zájemce v oblasti odborného vzdělávání.

Příprava na cvičení (úlohy)

1. Úloha (rozsah orientačně cca 4 – 7 stran ve wordu nebo cca 8 -15 snímků prezentace):

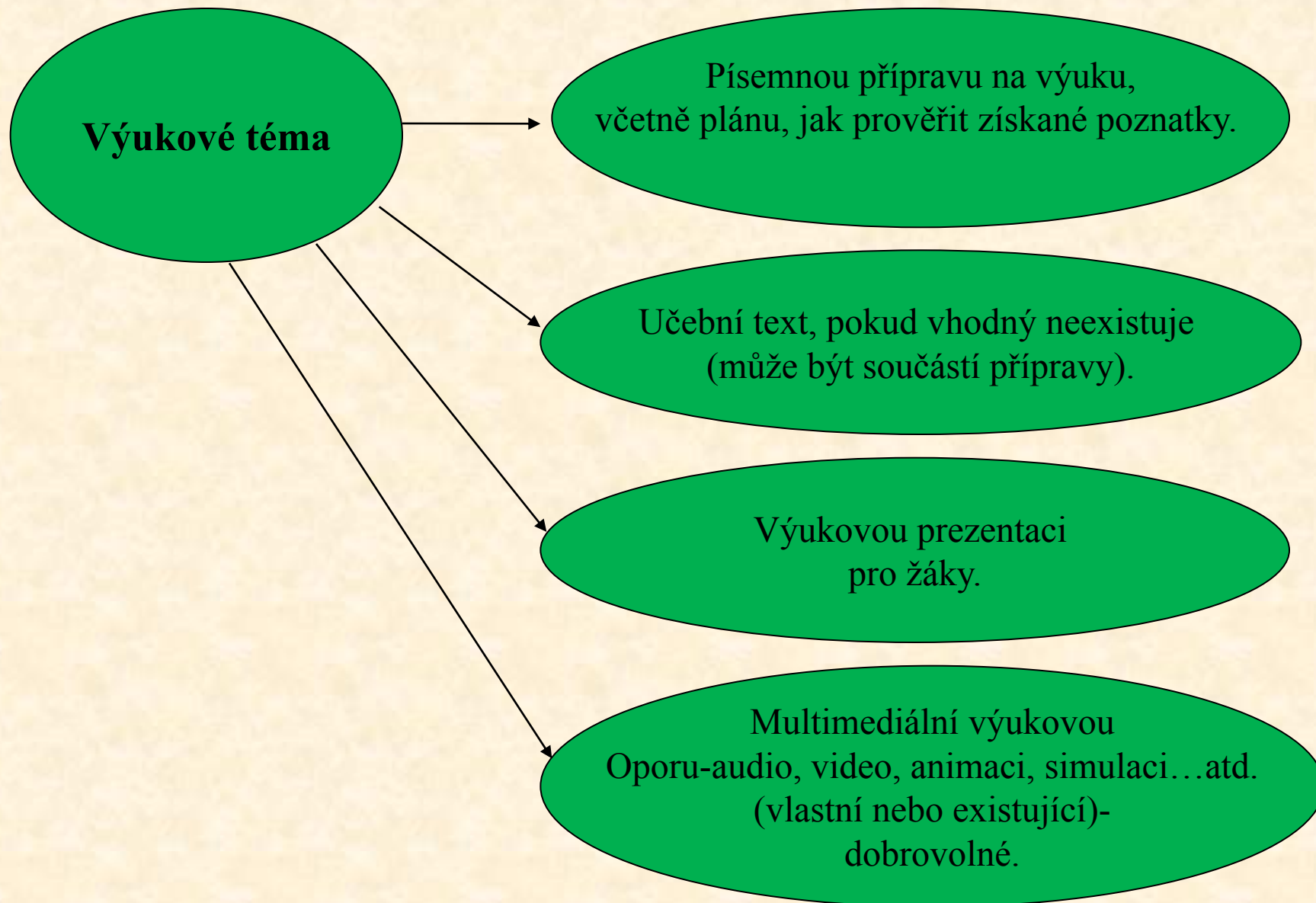
- Zvolte jeden odborný předmět (kurz, modul) vašeho zaměření a vypracujte profil absolventa tohoto předmětu (obecný cíl předmětu). Zamyslete se nad tím, jak se můžete pokusit motivovat žáky ke studiu (cvičení k tématu 3).

- Vypracujete osnovu (tematický plán) tohoto odborného předmětu včetně výukových cílů jednotlivých témat (cvičení k tématu 3 a 4).
- Stanovte, které vhodné výukové metody a formy mohou být při výuce tohoto předmětu uplatněny. Dále stanovte které konkrétní pomůcky, didaktická technika a vybavení učebny a laboratoře je k výuce třeba. Dále stanovte, jaké podmínky je třeba ve výuce zajistit.

2. Úloha(rozsah orientačně cca 3 – 7 stran ve wordu nebo cca 7 -14 snímků prezentace):

- Vyberte jedno konkrétní výukové téma z osnovy vašeho odborného (technického) předmětu. Doporučujeme pokud možno úvodní téma nebo téma, které předpokládá všeobecné znalosti. Je to proto, aby vám kolegové z jiných odborných zaměření při prezentaci pokud možno rozuměli. Je třeba, aby téma tvořilo náplň jedné výukové jednotky (hodina, dvouhodinovka apod.). K tomuto tématu vypracujte následující:
  - Konkrétní vzdělávací cíl tohoto tématu a vstupní znalosti.
  - Konkrétní obsah výuky k tomuto tématu.
  - Metody, formy a pomůcky, které budou k výuce použity. Motivace.
  - Orientační časový harmonogram jednotlivých aktivit ve výuce (cvičení k tématu 6).

- K tématu zpracujte podklady podle následujícího schématu (schéma 1):

3. Úloha (pro studenty prezenčního studia)

- *Promyslete si, jak budete dané výukové téma a připravené materiály na vyučovací jednotku prezentovat kolegům ve cvičení. Budete mít prostor 20 - 30 min (mikrovýstup). Je vhodné uplatnit vlastní zkušenosti pokud máte pedagogickou praxi v daném oboru. Prosíme o poskytnutí materiálů kolegům i vyučujícímu cvičení (cvičení k tématu 8). Výstup si připravte tak, jako byste vyučovali cílové skupině (žáci střední školy, účastníci kurzu apod.). Záleží na záměru a cíli mikrovýstupu.*
- Následovat bude krátká diskuse k vašemu výstupu. Nebojte se žádné kritiky, objektivně zhodnotíme klady a případné rezervy a doporučení k realizovanému výstupu.
- Mikrovýstup je pro vás příležitostí vystoupit před třídou (skupinou, posluchači) a vyzkoušet si jaké to je.

2. Výukový proces. Motivace žáků.

Cíl kapitoly

- Zopakování důležitých poznatků v oblasti systému výuky, výukového procesu a motivace žáků v odborném vzdělávání.
- Navrhnout konkrétní možnosti vnější a vnitřní motivace žáků ve výuce konkrétního odborného vzdělávání.

Pojmy k procvičení a zapamatování

Vyučovací proces, systém výuky a hlavní didaktická témata, motivace žáků, motivace učitele.

Vyučovací proces

Záměrné, cílevědomé, soustavné a racionální řízení aktivit žáků, které směřuje k dosažení stanovených výchovně - vzdělávacích cílů. Vede k osvojení soustavy vědomostí, dovedností, návyků, postojů i zájmů a k rozvoji duševních a tělesných schopností a k utváření osobnosti žáka. Proces vzájemného působení (interakce) mezi učitelem a žákem (Čadílek & Loveček, 2005, Pecina, 2020).

System výuky a hlavní didaktická témata

- **Didaktika v odborném vzdělávání v systému pedagogických věd. Vztah k dalším vědám.**
- **Proces výuky, fáze výuky, typy výuky.**
- **Kvalita výuky.**
- **Výukové cíle.**
- **Obsah výuky.**
- **Technologie výuky: výukové metody, organizační formy výuky, materiální výukové prostředky, didaktické koncepce.**
- **Aktivita žáků ve výuce, učební úlohy.**
- **Diagnostika a hodnocení výuky.**
- **Klima a atmosféra ve výuce, prostředí výuky.**
- **Osobnost učitele v odborném vzdělávání.**
- **Příprava výuky a mezipředmětová a mezioborová integrace v odborném vzdělávání.**

Schematicky viz další strana.

1. Východiska odborného vzdělávání a přípravy učitelů v odborném vzdělávání: potřeby soudobé praxe oborů a trhu práce. Spolupráce teorie s praxí. Mezipředmětová a mezioborová integrace. Aktivita žáků, interakce a komunikace s pedagogem. Odpovídající prostředí. Uplatnění didaktických zásad a pouček. Výuka teoretických odborných předmětů a praktického vyučování.

2. Kvalitní příprava výuky v odborném vzdělávání: dlouhodobé a krátkodobé plánování výuky.

3. Systém výuky, kvalita výuky, procesuální stránka výuky. Fáze výuky, typy výuky.

4. Odpovídající a zdůvodněné správně formulované výukové cíle v odborném vzdělávání.

5. Aktuální obsah výuky: odpovídající učivo a formování osobností žáků.

6. Technologie výuky v odborném vzdělávání: výukové metody, organizační formy výuky, materiální výukové prostředky.

7. Diagnostika a hodnocení žáků, zpětná vazba.

Schéma 2. Systém výuky odborného vzdělávání
(Zdroj: Pecina, 2020 - upraveno)

Motivace žáků a učitele

Procesy, které vedou k získání zájmu žáků, k jejich aktivaci za účelem dosažení výukového cíle a žádoucího stavu. Inicializace stavu může být vnitřní a vnější.

Motivování - vedení žáků učitelem za účelem jejich zapojení, aktivizace, získání zájmu a vytvoření vhodného prostředí výuky.

Možnosti motivace žáků v odborném vzdělávání

- Vlastní příklad zapáleného a angažovaného učitele.
- Využití získaných poznatků v odborné praxi i v soukromém životě.
- Získaná kvalifikace a odbornost přináší úspěch, uplatnění v praxi, dobrý pocit a sebevědomí.
- Zájem o danou problematiku, zvědavost a zábava. Motivace být vzdělaný.
- Zapojení, protože to chce někdo jiný (rodiče, učitelé...atd.).
- Rozvoj spolupráce a přátelských vztahů.

Motivace učitele

- Prestiž povolání, finanční ohodnocení.
- Přednosti učitelského povolání (tvůrčí práce, další vzdělávání, práce v kolektivu, prázdniny).
- Vhodné podmínky k práci (podpora vedení školy, vybavení pracoviště, dobrý kolektiv učitelů...atd.).

(Vališová, & Kovaříková, 2021).

Úlohy na procvičení a opakování učiva

- 1. Objasněte předmět zájmu didaktiky v odborném vzdělávání.**
- 2. Uveďte hlavní didaktické oblasti (témata) a vztah mezi nimi.**
- 3. Uveďte své motivy studia daného oboru na střední (vysoké) škole.**
- 4. Uveďte své motivy studia oboru učitelství v odborném vzdělávání.**
- 5. Zamyslete se nad konkrétními možnostmi motivace žáků ve výuce vašeho odborného zaměření.**

3. Stanování výukových cílů v odborných předmětech a praktickém vyučování

Cíl kapitoly

- Zopakování důležitých poznatků v oblasti výukových cílů v odborném vzdělávání.
- Vypracovat ve zkrácené formě obecný cíl (profil absolventa) konkrétního oboru (kurzu) v rámci odborného vzdělávání.
- Navrhnout a formulovat konkrétní výukové cíle na různé úrovni náročnosti a to v kognitivní, psychomotorické a afektivní oblasti.

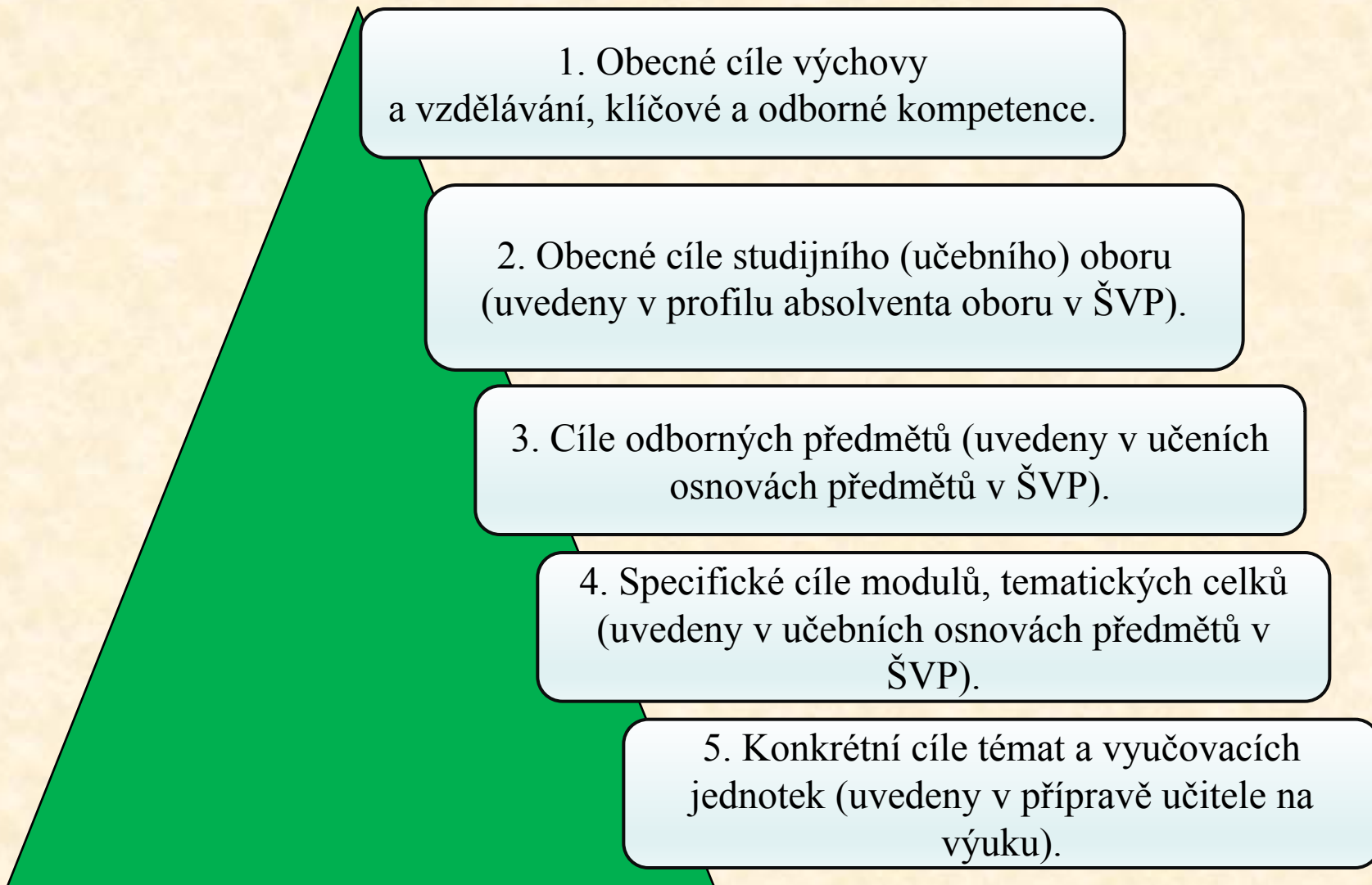
Pojmy k procvičení a zapamatování

Výukové cíle, hierarchie cílů, klíčové kompetence, odborné kompetence, taxonomie cílů, formulace konkrétních cílů, revidovaná Bloomova taxonomie cílů, taxonomie psychomotorických cílů E. J. Simpsonové, taxonomie výchovných cílů D. R. Krathwohla, chyby při vymezení a formulování výukových cílů, práce učitele s výukovými cíli.

Vymezení problematiky

- Výuka je **intencionální** (záměrná, cílevědomá, plánovaná) činnost. Proto je zásadní správná formulace a následné dosahování výukových cílů.
- **Výukový (výchovně vzdělávací) cíl** – představa učitele o konečném výsledku vyučovací a učební činnosti žáků a účastníků kurzu.
- **Hierarchie výukových cílů** – uspořádání cílů pole obecnosti od nejobecnějších k nejkonkrétnějším (viz další strana).
- Vhodné prakticky využitelné **členění cílů**: kognitivní cíle (poznávací), afektivní cíle (hodnotové, postojoyé), psychomotorické cíle.
- Pokud mají být konkrétní výukové cíle funkční a podporovat učební činnost žáků, musí mít následující **vlastnosti**: konzistence, přiměřenost, jednoznačnost a adresnost, kontrolovatelnost a měřitelnost.

Schéma 3. Hierarchie výukových cílů v odborných předmětech
(Zdroj-vlastní)

Cíle středoškolského odborného vzdělávání vyjadřují to, co má být ideálně dosaženo při výukové činnosti všech zúčastněných. Naplnění bude různé podle stupně vzdělání, schopností a dalších předpokladů žáků. Jako východisko pro koncipování struktury cílů byl použit koncept čtyř cílů vzdělávání UNESCO pro 21. století. Cíle jsou tak prezentovány ve struktuře:

- A) Učit se poznávat.
- B) Učit se pracovat a jednat.
- C) Učit se být.
- D) Učit se žít společně.

Kompetence jsou v RVP pro středoškolské odborné vzdělávání rozděleny **na klíčové a odborné.**

Klíčové kompetence

Obecně přenositelné a použitelné soubory kvalit osobnosti (zahrnující vědomosti, dovednosti, postoje, schopnosti a hodnotové orientace), které každý člověk potřebuje k tomu, aby mohl plnohodnotně žít a uspět v současném světě.

Jsou to *následující kompetence (7 skupin)*: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, komunikativní kompetence, personální a sociální kompetence, občanské kompetence a kulturní povědomí, kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám, matematické kompetence, kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi. (Vaněček et al., 2016).

Odborné kompetence

Soubor odborných vědomostí a dovedností, postojů a hodnot požadovaných u absolventa konkrétního vzdělávacího programu, které jsou potřebné pro jeho kvalifikaci. Příklad formulace odborných kompetencí - další strany (ukázka profilu absolventa v oblasti odborných kompetencí).

(*Zdroj*: Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 33 – 56 – H/01 Truhlář. [online] [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-stredniho-odborneho-vzdelavani-rvp-sov/obory-h/33-zpracovani-dreva-a-vyroba-hudebnich-nastroju/>)

K jednoznačnému **vymezení specifických cílů** slouží např. **Magerova technika** (1975), která doporučuje tyto náležitosti cíle:

- Požadovaný výkon žáka (aktivní sloveso spojené s předmětem činnosti).
- Kvalita výkonu.
- Podmínky výkonu (využití pomůcek apod.).
- Norma výkonu (kvantitativní vyjádření minimální úrovně výkonu, rychlost provedení apod.).

Příklady formulace obecných a konkrétních výukových cílů:

Ukázka profilu absolventa v oblasti odborných kompetencí (zkráceno)

„Název a adresa školy: Střední škola polytechnická, Brno, Jílová, příspěvková organizace

Jílová 164/36g, 639 00 Brno

Zřizovatel: Jihomoravský kraj se sídlem v Brně,

Žerotínovo náměstí 3/5, 601 82 Brno

Název: Truhlář

Kód a název RVP: 33-56-H/01 Truhlář

Délka vzdělání: 3 roky

Forma vzdělání: denní studium

Stupeň vzdělání: střední odborné vzdělání s výučním listem

Platnost ŠVP: od 1. 9. 2020 počínaje prvním ročníkem

Popis uplatnění absolventa v praxi

Náplň učebního oboru truhlář představuje široký záběr činností. Zabývá se znalostmi z oblasti výroby nábytku všech hlavních typů, obsahuje zpracování různých druhů materiálů, masivního dřeva i materiálů ze dřevní hmoty. Další část také postihuje stavebně truhlářskou výrobu, okna, dveře, schody, obložení.

.....

Odborné kompetence vztahující se k oboru vzdělání

- Orientovat se ve vlastnostech dřeva a dřevních materiálů, používat tyto znalosti při jejich zpracování.
- Správně používat nářadí a nástroje pro práci se dřevem s ohledem na kvalitu práce a také bezpečnost.

- Umět číst technickou dokumentaci, výkresy, kusovníky, pracovní postupy a na základě těchto údajů samostatně pracovat.
- Zvládnout nákresy a výkresy příslušných výrobků včetně okótování.
- ....“

(Zdroj: Školní vzdělávací program oboru truhlář, Střední škola polytechnická, Brno, Jílová, příspěvková organizace, Jílová 164/36g, 639 00 Brno)

Příklady formulace konkrétních výukových cílů

Technické předměty:

- Žák uvede příklady aplikace jednočipových mikrokontrolérů v praxi.
- Žák popíše rozdíly mezi smrkovým a jasanovým dřevem.
- Žák vyhledá na Internetu dostupné informace o tepelné izolaci stropů.
- Žák s využitím měřicího přístroje (multimetru) změří elektrické napětí na svorkách spotřebiče a elektrický proud, který protéká spotřebičem.
- Žák správně a bezpečně pracuje s ruční elektrickou kotoučovou pilou.

Předměty obchodu a služeb:

- Žák vysvětlí podstatu předběžné úpravy pokrmů.
- Žák popíše technologický postup přípravy svíčkové na smetaně.
- Žák navrhne jídelní lístek pro strávnicky se žlučnickovou dietou.
- Žák s využitím receptury správně spočítá množství surovin na přípravu daného počtu pokrmu.
- Žák správně a bezpečně pracuje s konvektomatem.

Taxonomie výukových cílů – uspořádání cílů podle náročnosti (podle dosažené úrovně osvojení učiva).

Kognitivní výukové cíle – nejznámější je Bloomova taxonomie cílů (vydána 1956, v roce 2001 revidovaná). Existuje i její modifikace na oblast digitálního vzdělávání (Churches, 2008).

Psychomotorické cíle- používána je taxonomie E. J. Simpsonové (1966).

Hodnotové cíle – používána např. taxonomie D. R. Krathwohla (1964).

Příklady kognitivních cílů v jednotlivých úrovních podle revidované Bloomovy taxonomie

Revidovaná taxonomie je dvojdimenzionální. Oproti původní taxonomii má rozdělení znalostní dimenzi do čtyř kategorií:

- A. Znalost faktů.
- B. Konceptuální znalost.
- C. Procedurální znalost.
- D. Metakognitivní znalost.

Dimenze kognitivního procesu má následujících *šest kategorií*:

1. Zapamatování.
2. Porozumění.
3. Aplikace.
4. Analýza.
5. Hodnocení.
6. Tvorba.

Změna nastala na úrovni syntézy. Dále je uvedena taxonomická tabulka a příklady.

Znalostní dimenze	1. Zapamatování	2. Porozumění	3. Aplikace	4. Analýza	5. Hodnocení	6. Tvorba
A. Znalost faktů	A1					
B. Konceptuální znalost		B2				
C. Procedurální znalost			C3			
D. Metakognitivní znalost				D4	D5	D6

A1: Žák vyjmenuje typy vrtáků do dřeva. Žák si pamatuje postup flambování.

B2: Žák svými slovy popíše správný postup vrtání. Vysvětlí význam počtu otáček vrtáků ve vazbě na vrtaný průměr v daném materiálu. Žák svými slovy objasní význam jednotlivých kroků při flambování.

C3: Žák určí podle tabulek vhodné otáčky vrtáku určitého průměru při vrtání konkrétního materiálu.

D4: Žák vysvětlí funkci chlazení vrtáku při vrtání do kovu. Žák objasní zásadní děj, který se při flambování odehrává.

D5. Žák zhodnotí kvalitu a přesnost vyvrtaných otvorů. Žák zhodnotí správnost provedeného flambování.

D6. Žák navrhne různé příklady aplikace vrtání do různých materiálů s ohledem na přesnost provedení. Žák navrhne vybavení a uspořádání pracoviště pro flambování.

Příklady psychomotorických cílů v jednotlivých úrovních podle E. J. Simpsonové (1966)

1. Vnímání činnosti: smyslová činnost žáka, při níž získává nebo si vybavuje z paměti představu o budoucí praktické činnosti, volí pomůcky, nástroje a materiály. Příklad: Žák zvolí vhodnou ruční pilu pro provedení precizního řezu. Žák si připraví pomůcky pro přípravu konkrétního pokrmu.

2. Připravenost na činnost: fyzická a emocionální příprava na činnost a jednání. Příklad: Žák je připraven provést precizní řez podle orýsování. Žák je připraven začít vařit pokrm.

3. *Napodobování činnosti*: zkoušení úkonu, zpřesňování výkonu cvičením. Příklad: Žák zkouší provést správný řez podle ukázky učitele. Žák připravuje pokrm a koriguje chyby podle pokynů učitele.

4. *Mechanická činnost, zručnost*: činnosti žáka se stávají běžnými, pohyby jsou jisté a úspěšné. Příklad: Žák provádí přesný řez s jistotou. Žák připravuje pokrm s jistotou a správně.

5. *Komplexní automatická činnost*: motorické dovednosti jsou komplexní, odborně způsobilé s minimálními chybami. Příklad: Žák provádí správně a přesně bez chyb. Žák zhotoví pokrm správně a bez chyb podle technologického postupu.

6. *Přizpůsobování motorické činnosti žáka*: přizpůsobení praktické činnosti žáka a užití činnosti různých, zvláště nových problémových situacích. Příklad: Žák vybere vhodné pily pro provedení příslušných různých řezů a řezy provede. Žák si připraví suroviny na přípravu pokrmu podle zadání, nanormuje suroviny a pokrm připraví.

7. *Tvořivá motorická činnost*: žák vytváří inovace a originální nápady. Příklad: Žák navrhne vhodné nástroje pro řezání různých řezů a v různých aplikacích. Řezy proveden přesně a správně. Žák navrhne pokrm a je schopen ho kvalitně připravit.

Příklady taxonomie výchovných cílů D. R. Krathwohla

1. *Vnímání podnětu (přijímání, citlivost)*. Příklad: Žák poslouchá, sleduje, rozlišuje. Žák poslouchá výklad učitele o potřebě respektovat jiný názor druhého člověka.
2. *Reagování na podněty (žákova spolupráce ve výuce)*. Příklad: Žák s učitelem vede dialog, diskutuje o respektování jiného názoru.
3. *Organizace (integrace hodnot) v charakteru*. Příklad: Žák se ztotožňuje s názorem, přijímá postoj, že je třeba respektovat jiný názor.
4. *Zvnitřnění hodnot v charakteru, internalizace*. Příklad: Žák je přesvědčen o tom, že je třeba respektovat jiná názor a jedná v souladu s tímto přesvědčením.

(Vaněček et al., 2016)

Chyby při vymezení a formulování výukových cílů

- Cíl je zaměřen za téma. *Příklady:* „ Vrtáky a vrtání dřeva“. „Předběžná úprava pokrmů“
- Cíl je zaměřen na činnost, postup učitele. *Příklady:* „Vysvětlit činnost kombinovaného stroje na dřevo“. „Popsat konvektomat a jeho funkce“.
- Cíl je popsán nevhodnými slovesy. *Příklady:*“ Dnes si něco řekneme o spojování dřeva“. „Dnes si popovídáme o technologickém postupu přípravy svíčkové na smetaně“
- Cíl je příliš obecný a nekonkrétní, není stanoveno kritérium žákova výkonu. *Příklady:* „ Osvojení si technického myšlení“. „ Studená kuchyně“

Práce učitele s výukovými cíli

Při přípravě výuky

Studium obecných i konkrétních výukových cíl. Stanovení konkrétních cílů v písemné přípravě na výuku a to ve všech úrovních náročnosti (měly bychom se snažit dovést žáky k nejvyšším kategoriím taxonomie cílů).

V průběhu realizace výuky

Na začátku vyučovací jednotky žákům sdělujeme vzdělávací cíle s ohledem na budoucí výkony žáků (co budou žáci umět, co zvládnou udělat). V některých případech je naší strategií vzdělávací cíle nesdělovat (žáci k nim mají dospět sami - problémová výuka). Výchovné cíle žákům nesdělujeme. Učitel sleduje plnění cílů ve výuce. V případě potřeby cíle přizpůsobí daným podmínkám. Je třeba si uvědomit, že je rozdíl mezi cílem vyučovací jednotky a cílem např. tématu. K naplnění cíle tématu může posloužit i samostatná práce a samostudium doma.

Na konci vyučovací jednotky

Zhodnocení naplnění cíle, zhodnocení práce žáků, informace je o úspěchu (neúspěchu), pochvala za snahu a dobré výsledky, další postup.
(Slavík & Miller, 2012, Vaněček et al., 2016)

Úlohy na procvičení a opakování učiva

1. Vysvětlete pojem výukový cíl.

- 2. Popište hierarchii výukových cílů v odborném vzdělávání, uveďte, kde jsou jednotlivé cíle uvedeny.**
- 3. Popište náležitosti správně formulovaného konkrétního výukového cíle.**
- 4. Vypracujte písemně cíl vašeho oboru ve zkrácené podobě.**
- 5. Vypracujte písemně obecný výukový cíl vašeho odborného předmětu.**
- 6. Uveďte tři specifické výukové cíle z vašeho oboru s využitím Magerovy techniky.**
- 7. Stanovte tři výukové cíle v kognitivní oblasti v různé náročnosti podle revidované Bloomovy taxonomie výukových cílů.**
- 8. Uveďte příklady výukových v jednotlivých úrovních podle taxonomie psychomotorických cílů podle E. J. Simpsonové.**

4. Plánování a příprava výuky v odborných předmětech a praktickém vyučování

Cíl kapitoly

- Zopakování důležitých poznatků v oblasti dlouhodobé a krátkodobé přípravy výuky.
- vypracovat obecný cíl (profil absolventa) odborné části v rámci určité etapy výuky odborného předmětu (kurzu, modulu) nebo praktického vyučování.
- Vypracovat na danou etapu osnovu odborného předmětu (kurzu, modulu) nebo praktického vyučování a k tomu výukové cíle jednotlivých témat.
- Vypracovat rámcovou a podrobnou písemnou přípravu na jedno výukové téma s využitím odpovídajících a dostupných prostředků informačních technologií (výukové video, animace, simulace, využití 3D a 4D technologie).

Pojmy k procvičení a zapamatování

Význam přípravy učitele na výuku, typy příprav na výuku, dlouhodobá (perspektivní) příprava výuky, učební osnovy, časově-tematický plán, krátkodobá (aktuální) příprava výuky, učební plán, typy příprav na výuku, podrobná příprava na výuku, rámcová příprava na výuku, rychlá (ad hoc) příprava na výuku, příprava na výuku s využitím informačních technologií.

Typologie příprav na výuku – viz další strana

Příprava na výuku v odborném vzdělávání

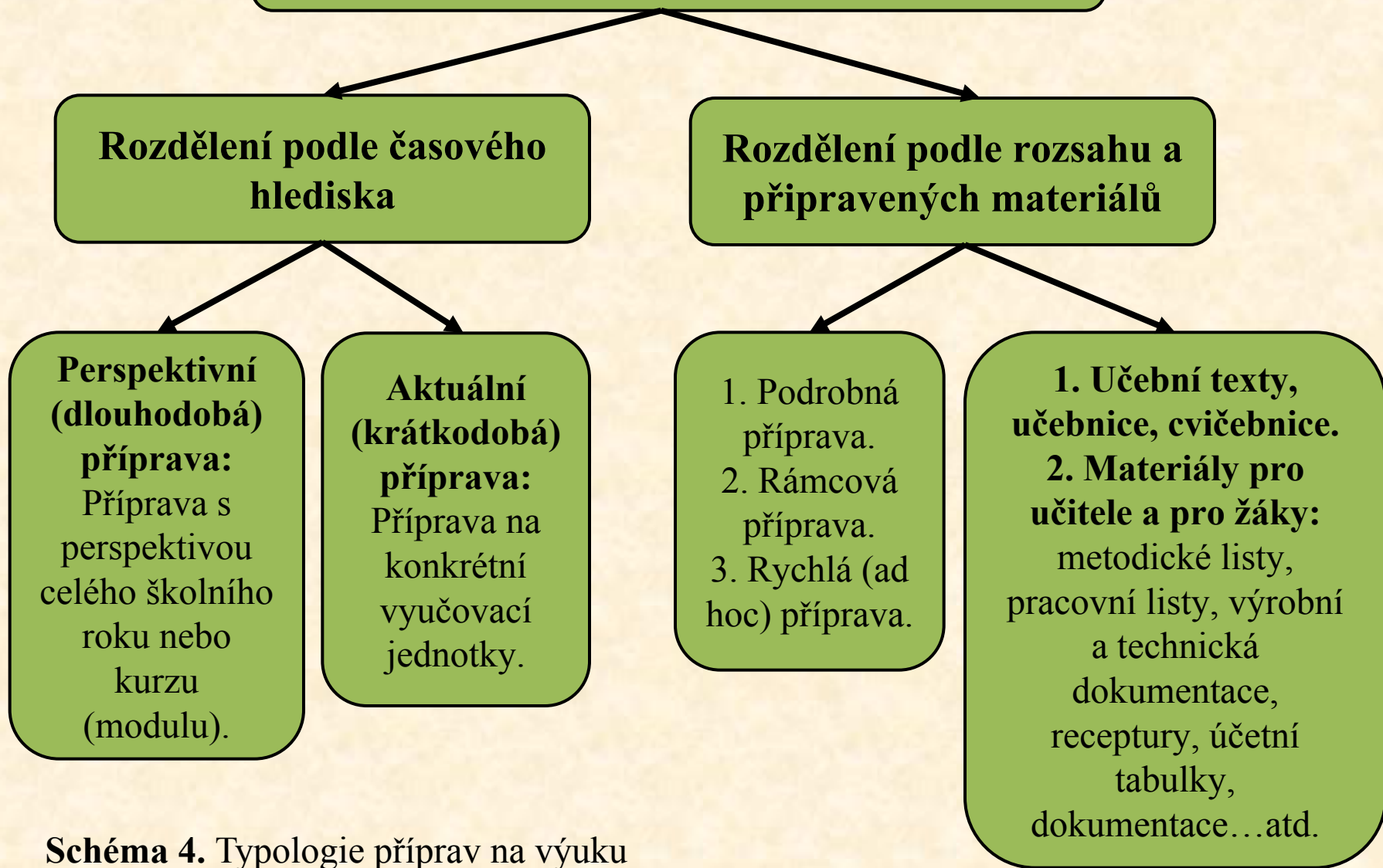

Schéma 4. Typologie příprav na výuku

Dlouhodobá (perspektivní) příprava výuky

Dlouhodobé plánování je realizováno s perspektivou celého školního roku (nebo kurzu, modulu apod.).

Předpoklad pro dlouhodobé plánování:

- Znalost učebního plánu a učebních osnov. Znalost mezipředmětových vztahů.
- Návaznost teoretického učiva na praktickou výuku.
- Revize výukových prostor, učebních pomůcek a didaktické techniky.

1. Ukázka učebního plánu školního vzdělávacího programu

UČEBNÍ PLÁN

Název školního vzdělávacího programu: Automechanik

Kód a název oboru vzdělání: 23-68-H/01 Mechanik opravář motorových vozidel

Stupeň poskytovaného vzdělání: střední vzdělání s výučním listem

Délka a forma studia: 3 roky, denní studium

Platnost ŠVP: od 2. září 2019, počínaje 1. ročníkem

Předmět	Počet týdenních vyučovacích hodin			
	1.ročník	2.ročnk	3.ročník	Celkem
Český jazyk a literatura	2	1,5	1,5	5
Anglický jazyk	2	2	2	6
Občanská nauka	1	1	1	3
Fyzika	1	1	-	2
Chemie	1	-	-	1
Základy biologie a ekologie	1	-	-	1
Matematika	2	1,5	1,5	5
Tělesná výchova	1	1	1	3
Informační technologie	1	1	1	3
Základy ekonomiky	-	-	2	2
CELKEM VŠEOBECNÉ	12	9	10	31

Řízení motorových vozidel	-	2	-	2
Alternativní pohony	-	1	2	3
Odborná teorie	5	5	5	15
Odborný výcvik	15	15	15	45
Celkem odborné	20	23	22	65
Celkem	32	32	32	96

Poznámky k učebnímu plánu:

1. Všechny předměty a vzdělávací moduly uvedené v učebním plánu jsou povinné.
2. Teoretická výuka v předmětu řízení motorových vozidel probíhá ve 2. ročníku, praktická ve 2. a 3. ročníku. Praktická část výuky předmětu řízení motorových vozidel je organizována individuálně ve 2. a 3. ročníku v rámci odborného výcviku.

3. V průběhu 2. ročníku vykonávají skupiny žáků pod vedením UOV odborný výcvik ve firmách se zaměřením na opravy motorových vozidel. V průběhu 3. ročníku absolvují žáci samostatnou odbornou praxi na provozních pracovištích, kde získají základní návyky na reálné pracovní prostředí, zopakují si a prohloubí vědomosti a dovednosti v celém rozsahu odborné výuky a v neposlední řadě získají možnost zaměstnání po ukončení studia.

4. Jako cizí jazyk je vyučován anglický jazyk.

Přehled využití týdnů v období září–červen školního roku

Činnost	1. ročník	2. ročník	3. ročník
Vyučování podle rozpisu učiva	33,5	33,5	32
Závěrečná zkouška	-	-	2
Časová rezerva (opakování učiva, exkurze, výchovně-vzdělávací akce)	6,5	6,5	6
Celkem týdnů	40	40	40

Zdroj: Školní vzdělávací program oboru automechanik, integrovaná střední škola automobilní Brno, příspěvková organizace, Křižíkova 15 číslo popisné 106, 612 00 Brno

2. Ukázka obsahu učebních osnov (kompletní ukázka osnov – samostatný soubor jako příloha)

Obsah osnovy předmětu

- Pojetí vyučovacího předmětu
- Obecné cíle vyučovacího předmětu
- Charakteristika učiva
- Využití mezipředmětových vztahů
- Pojetí výuky
- Hodnocení výsledků žáků
- Přínos předmětu k rozvoji klíčových kompetencí a průřezových témat
- Rozpis učiva v jednotlivých ročnících (obsahují výsledky vzdělávání a učivo)

Dále je uvedena ukázka jednoho tematického celku v ŠVP.

ROZPIS UČIVA
ZÁKLADY EKONOMIKY
3. ročník 2hod/týden

Výsledky vzdělávání	Učivo
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Chápe význam pojmů, správně je používá, aplikuje je na praktických příkladech • Definuje práci, přírodní zdroje a kapitál jako vstupy do výroby, rozlišuje jednotlivé části hospodář. procesu • Rozumí zákonitostem trhu a vlivu ceny na nabídku a poptávku	<p>1. Základy tržní ekonomiky</p> <p>1.1 Základní pojmy: potřeby, statky, služby, spotřeba, životní úroveň</p> <p>1.2 Výrobní faktory, výroba, hospodářský proces</p> <p>1.3 Trh, vlastnosti trhu, zákon nabídky a poptávky, zboží, peníze, cena a poptávky</p>

3. Ukázka časově – tematického plánu (zkráceno)

1. ročník

Měsíc	Tematický celek, témata	Počet hodin	Poznámky
Září	1.1 Úvod do předmětu - základní technologické pojmy - hygiena práce - BOZP, PO - obsah a sortiment dřevařské výroby	1	Výuka v dílně
	2.1 Ruční opracování materiálů - výběr materiálů, měření, orýsování - truhlářské nářadí - příprava nástrojů - řezání	15	
Říjen	- hoblování - vrtání - dlabání - broušení - vykružování		Samostatná práce .....
Listopad	- opracování kovů a plastů 3.1 Konstrukční spojování - spoje kovovými spojovacími prostředky - spoje dřevěnými spojovacími prostředky - rohové, středové a rámové spoje	18	

Krátkodobá (aktuální) příprava výuky

➤ Příprava jedné až několika vyučovacích jednotek. V rámci této činnosti je třeba provést následující:

1. Stanovení *výukových cílů (vzdělávacích, výchovných)*.

2. *Výběr učiva a jeho aktualizace (didaktická analýza učiva)*. Učivo je výsledkem *didaktické analýzy učiva*, která uvádí do vztahu cíle a konkrétní učební látku. Je to hluboké myšlenkové proniknutí do učební látky za cílem stanovení konkrétního učiva a jeho diferenciací (Slavík & Miller, 2012, Vaněček a kol., 2016).

3. *Metodická příprava, volba organizačních forem a typu vyučovací jednotky, volba nejvhodnějších vyučovacích metod, zajištění podmínek výuky*. Příprava domácích úkolů a jeho zadání, technická příprava. Volba vhodných *učebních pomůcek, příprava a kontrola učebny a výukových prostor* před vyučovací jednotkou.

4. Vypracování (revize) písemné přípravy na výuku, výukové prezentace, případně multimediálních výukových opor a pracovních listů.

- Ukázky písemných příprav a výukových materiálů – viz dále.
- Typy písemných příprav na výuku podle rozsahu a podrobnosti zpracování: rychlá (ad hoc) příprava, rámcová příprava, podrobná příprava.

5. Ukázky podkladů pro potřeby cvičení a pedagogické praxe

Cíl kapitoly

- Inspirovat se konkrétními ukázkami podkladů pro dlouhodobé plánování výuky v odborném vzdělávání.
- Inspirovat se konkrétními ukázkami modelů řízení výuky (příprav na výuku) v odborném vzdělávání na vyučovací jednotky.

Pojmy k procvičení a zapamatování

Učební osnova odborného předmětu, použité metody, formy a materiální prostředky ve výuce, podmínky výuky, výuková prezentace.

5.1 Příklad písemných podkladů do výuky technických předmětů

5.1.1 Osnova a výukové cíle odborného technického předmětu technologie dřeva, motivace žáků, použité metody, formy a materiální prostředky ve výuce, podmínky výuky.

5.1.2 Příklad výukového tématu: Měřicí, rýsovací a kontrolní nástroje, zásady práce s těmito pomůckami.

5.2. Příklad písemných podkladů do výuky předmětu obchodu a služeb

5.2.1 Ukázka osnovy odborného předmětu Technologie pro kuchaře, tematického celku omáčky, motivace žáků, použité metody, formy a materiální prostředky ve výuce, podmínky výuky

5.2.2 Příklad výukového tématu: Omáčky

5.1 Příklad písemných podkladů do výuky technických předmětů

5.1.1 Osnova a výukové cíle odborného (technického) předmětu, motivace žáků, použité metody, formy a materiální prostředky ve výuce, podmínky výuky.

5.1.2 Příklad výukového tématu: Měřicí, rýsovací a kontrolní nástroje, zásady práce s těmito pomůckami.

5.1.1 Osnova a výukové cíle odborného (technického) předmětu, motivace žáků, použité metody, formy a materiální prostředky ve výuce, podmínky výuky

Předmět: Technologie dřeva, 1. ročník, tříleté studium s výučním listem

Obor: truhlář

Cíl předmětu: Cílem předmětu je osvojení vědomostí, dovedností a návyků z problematiky práce s ručními nástroji se dřevem, práce s elektrickým ručním nářadím a vybranými dřevoobráběcími stroji. Absolvent předmětu se také orientuje v problematice spojování dřeva a povrchové úpravě dřeva. Dále je schopen navrhnout jednoduchý výrobek ze dřeva a připravit podklady k výrobě. Předmět navazuje na nauku o dřevě.

Vstupní poznatky: Základní poznatky o struktuře a vlastnostech dřeva, poznatky o vybraných dřevinách (smrk, borovice, dub, buk, jasan, habr).

Motivace žáků: Žákům je třeba zdůraznit, že se jedná se o základní odborný předmět. Získané poznatky jsou stěžejní pro aplikaci v praktickém vyučování a praxi v daném oboru a je nutné je zvládnout. Daná oblast se může stát zájmovou činností v osobním životě (vnitřní motivace) s praktickým využitím a přínosem (výrobky použitelné v praktickém životě).

Použité výukové metody, organizační formy, pomůcky a didaktická technika:

Základními metodami výuky je výklad (vysvětlování, popis, vyprávění) v kombinaci s metodami názorně demonstračními. Tyto metody jsou doplněny aktivizujícími metodami (didaktické hry, diskuse, řešení problémových úkolů). Zařazeny jsou i výuková videa, řešení krátkodobého projektu a skupinová a kooperativní výuka. Z didaktické techniky je využívána tabule, počítač a dataprojektor.

Výuka probíhá ve specializované učebně, kde je k dispozici panel (skříňka) s ručními dřevoobráběcími nástroji, pracovní stůl a skříň s elektrickým ručním nářadím. Dále jsou k dispozici vzorníky dřev, ukázky spojů, ukázky spotřebního materiálů, tmelů, nátěrových hmot, spojovacích prvků a další pomůcky. U některých témat bude zařazena interní exkurze do dílny pro práci se dřevem (ukázka strojů), případně exkurze na jiné pracoviště.

Témata (osnova) předmětu a výukové cíle témat:

Výukový cíl tématu	Témata
<p>Žák vysvětlí pojem technologie a mechanická technologie. Nakreslí a objasní geometrii obráběcího nástroje. Definuje pojmy úhel břitu, uhel čela, uhel hřbetu, úhel, řezu. Žák popíše hlavní zásady bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci v oblasti technologií dřeva.</p>	<p>1. Úvod do technologie zpracování materiálu, přehled ručního náradí pro práci se dřevem, elektrického ručního náradí a strojů pro práci se dřevem, bezpečnost práce a údržba nástrojů.</p>
<p>Žák objasní pojmy měření a orýsování materiálu a jejich význam. Vyjmenuje pomůcky, které se používají k měření a orýsování dřeva, tyto pomůcky identifikuje a stručně charakterizuje. Objasnit zásady správného orýsování materiálu.</p>	<p>2. Měřicí, rýsovací a kontrolní nástroje.</p>
<p>.....</p>	<p>3. Upevňovací a lisovací nástroje – hoblice, pracovní stoly, svěrky, ztužidla.</p>

.....	4. Obráběcí nástroje: pily - ruční pily, zásady správného řezání a práce s pilami, údržba a broušení, sekery, hoblíky, dláta, rašple a pilníky, smirkové papíry, zásady práce s těmito nástroji a potřebami, vrtáky a vrtání.
....	5. Elektrické ruční nářadí pro práci se dřevem: el. ruční vrtačky, el pily, el hoblíky, el brusky na dřevo, horní frézky, aku. šroubováky, tepelně lepící pistole.
.....	6. Stroje k obrábění dřeva: kotoučové pily, pásové pily, srovnávačky, frézky, vrtačky, brusky, soustruhy, kombinované stroje, CNC stroje, výrobní linky a výrobní centra.
.....	7. Spojování dřeva: konstrukční spoje, mechanické spojovací prostředky, lepení dřeva.
.....	8. Konstrukční zásady.
.....	9. Impregnace dřeva, nátěry dřeva.
.....	10. Broušení a údržba nástrojů pro práci se dřevem.

....	11. Vybavení školní dílny pro práci se dřevem.
....	12. Příprava výroby.

1. Příklad výukového tématu: Měřicí, rýsovací a kontrolní nástroje, zásady práce s těmito pomůckami (výuková prezentace)

Obor: Truhlář

Předmět: Materiály a technologie - dřevo

Ročník: 1

Hodina: 12

Téma: Měřicí, rýsovací a kontrolní nástroje, zásady práce s těmito pomůckami

Použité metody a formy: Hodina ve specializované učebně (výklad s pomocí prezentace, demonstrace pomůcek a práce s nimi).

Pomůcky: výuková prezentace, pomůcky k orýsování dřeva

Vstupní předpoklady: Orientace v ručním nářadí a nástrojích pro práci se dřevem (pouze přehled-bylo předmětem zájmu první přednášky).

Orientační časový harmonogram:

- Úvod, zopakování minulé látky, sdělení cíle přednášky, motivace (5 min.).
- Výklad tématu s pomocí prezentace, demonstrace pomůcek a práce s nimi(35 min.).
- Shrnutí, zopakování důležitých poznatků (5 min.)

Zajištění vhodných podmínek: Je třeba, aby studenti viděli a slyšeli vše, co se jim prezentuje a to ze všech míst učebny. Dále je třeba zajistit vyvětrání učebny a navodit pokud možno pozitivní příjemnou atmosféru.

Výše uvedené informace jsou pro učitele(písemná příprava nebo její část). Dále uvádíme ukázkou výukové prezentace pro žáky.

Měřicí, rýsovací a kontrolní nástroje, zásady práce s těmito pomůckami

Cíl tématu: Po prostudování tohoto tématu budete schopni:

- Vysvětlit pojmy měření a orýsování.
- Vyjmenovat pomůcky, které se používají k měření a orýsování dřeva.
- Tyto pomůcky identifikovat a stručně charakterizovat.
- Objasnit zásady správného orýsování materiálu.

Učivo

- **Měření** - porovnávání délky nebo úhlu s odpovídajícím měřidlem.
- **Orýsování** je přenesení velikosti délkového rozměru nebo úhlu na polotovar např. tužkou. Orýsování je první úkon, který musíme provést, abychom mohli začít s opracováním dřeva. Musíme si uvědomit, že tato část je velmi důležitá. Staré dobré pravidlo “dvakrát měř a jednou řež“, platí stále. Proto je třeba velmi pečlivě rozměřit a orýsovat materiál a ještě přeměřit. Pokud tuto část zanedbáte, můžete se splést a znehodnotit tak materiál, se kterým pracujete.
- Mezi základní nástroje k orýsování dřeva patří **tužka (nejlépe tesařská), úhelník, jehla, rejsek, pokosník hybný, kružítko, kloubová kružidla a k měření metr (svinovací nebo skládací) a posuvné měřidlo.**

pravítko
příložné rameno

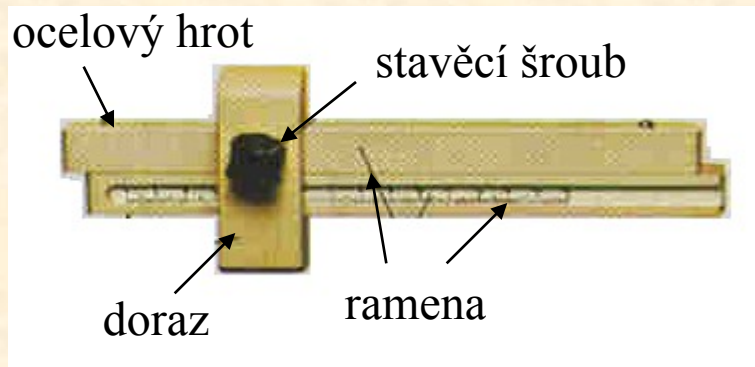
Úhelník - nástroj, který se používá k sestrojení pravého úhlu. Úhelníky mohou být dřevěné a kovové. Vyrábí se v několika velikostech.

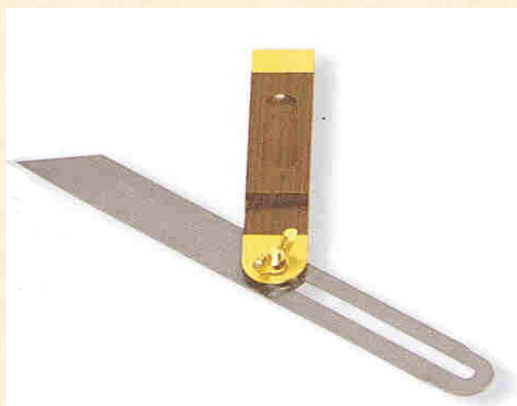
Tužka tesařská - lze ji zakoupit v různých barvách (červená, modrá, světlá). Je třeba, aby byla vždy dobře ořezána.

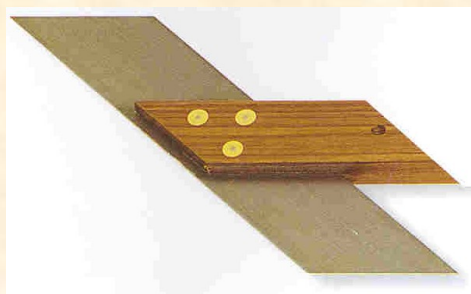
Kombinovaný úhelník lze používat jako příložný úhelník, pokosník a stavitelný hloubkoměr. Bývá opatřen posuvnou stupnicí a dobře navrženou rukojetí. Zobrazený typ má s sobě také malou vodováhu.

Rejsek- je to nástroj, kterým lze narýsovat na materiál rovnoběžku s okrajem dřeva.

Stavitelný pokosník - nástroj, pomocí kterého lze sestrojít různé úhly. Používá se zejména k orýsování při výrobě šikmých čepů.

Pevný pokosník slouží k sestrojení úhlu 45° nebo 135° .

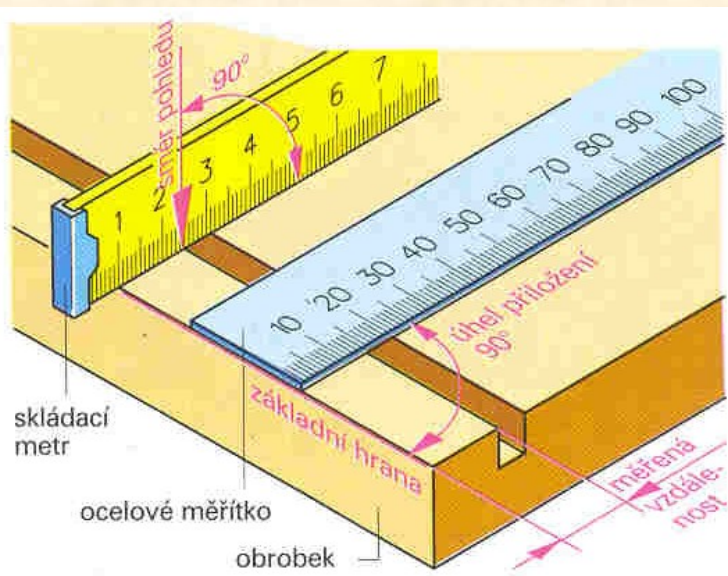
Skládací metr může být dlouhý jeden nebo dva metry a je rozdělen na centimetry a milimetry. Skládá se z několika částí, které jsou spojeny otočnými klouby.

Svinovací metry mohou mít různé délky (2, 3, 5 m i více). Jsou vyrobeny z tvrzené lehce prohnuté pružinové oceli, která je navinutá a uložena v pouzdru. Jsou vhodné k měření zakřivených dílů.

Zásady správného měření a orýsování

- Při měření a orýsování s délkovými měřidly se měřidlo musí pevně a celou plochou položit na měřený a označovaný díl.
- Při označování a odečítání rozměrů je třeba se na měřidlo dívat svisle.
- Posuvné měřidlo se nesmí při měření nastavit šikmo.

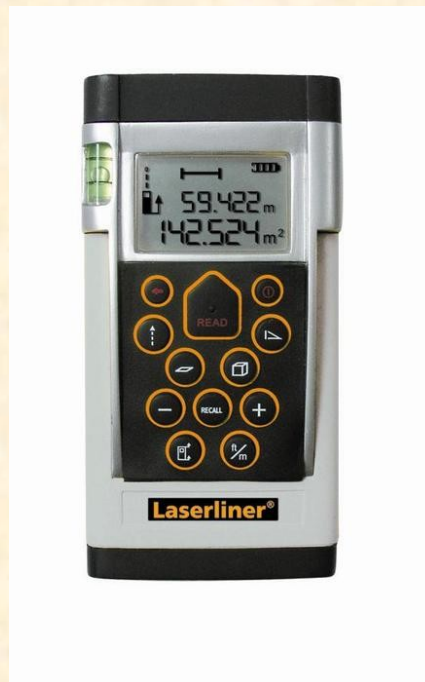

- Při přikládání úhelníku smí být příložné rameno přikládáno pouze na rovné hrany dílu, popř. v jejich ose a vždy na stejné hraně.

Dnes lze běžně zakoupit elektronická měřidla- metry, posuvná měřidla, lasery, vodováhy apod. Tyto pomůcky zobrazují měřenou veličinu přesně na displeji.

Elektronické posuvné měřidlo

Profesionální měřič vzdálenosti s mnoha doplňkovými funkcemi

Kontrolní úkoly(v přípravě může být i nemusí, záleží na konkrétním postupu ve výuce):

- Vysvětlete pojmy měření a orýsování materiálu.
- Vyjmenujte pomůcky, které se používají k měření a orýsování dřeva.
- Tyto pomůcky stručně charakterizujte.
- Srovnejte výhody a nevýhody svinovacích a skládacích metrů.
- Popište zásady správného orýsování materiálu.

Konec přípravy

5.2. Příklad písemných podkladů do výuky předmětu obchodu a služeb

5.2.1 Osnova a výukové cíle odborného předmětu Technologie pro kuchaře, motivace žáků, použité metody, formy a materiální prostředky ve výuce, podmínky výuky.

5.2.2 Příklad výukového tématu: Omáčky

5.2.1 Ukázka části osnovy odborného předmětu Technologie pro kuchaře, tematického celku omáčky (1. ročník), motivace žáků, použité metody, formy a materiální prostředky ve výuce, podmínky výuky (autorka Bc. Zuzana Sedláková)

Obecné informace o výukovém předmětu

Název výukového předmětu:	Technologie
Ročník:	1. ročník
Obor:	Kuchař-číšník
Hodinová dotace:	10 (4 hodiny teorie, 4 hodiny praktická příprava omáčky dle technologického postupu)
Tematický celek:	Omáčky
Tematický celek:	Jedná se o 7 tematický celek
Věková kategorie:	15 – 18 let
Vzdělávací cíle v oblasti rozvoje klíčových kompetencí žáků:	Cílem tematického celku je, aby žák dokázal vyjmenovat základní druhy omáček, dokázal vysvětlit základní rozdíly při jejich přípravě. Aby byl schopen ke každému druhu omáčky uvést vhodný příklad a s tím související nutná orientace v odborné literatuře – Receptury teplých pokrmů. Stejně tak se od žáka očekává, aby byl schopen vyjmenovat jednotlivé suroviny potřebné k přípravě konkrétní omáčky.

Výukové metody:	<p>Výklad – charakteristika omáček, rozdělení a základní příprava omáček) Pozorování Vysvětlování samostatná práce žáků (praktická příprava omáčky dle technologického postupu) Aktivizující výukové metody (didaktické hra – kvíz)</p>
Organizační formy:	<p>Frontální výuka, skupinová výuka</p>
Obsah výuky:	<p>Osvojování základního učiva (Žák si osvojí učivo do takové míry, aby byl hodnocen stupněm dostatečný)</p> <p>Osvojování o rozšiřující učivo (prohloubení základního učiva, pro rozšíření rozhledu studentů, motivace a uspokojení zájmu studentů)</p>
Materiální učební prostředky:	<p>Sešit, učebnice, kuchařské pomůcky</p>

<p>Materiální výukové prostředky:</p>	<p>Textové pomůcky (učebnice) Organizační a reprografická technika (počítač) Vizuální technika (dataprojektor) Pořady (kulinářské umění – omáčky)</p>
<p>Vybavení učitele:</p>	<p>Psací potřeby, interaktivní tabule, PC</p>
<p>Motivace žáků:</p>	<p>Motivací pro žáky: je rozšíření si znalostí v oblasti přípravy OMÁČEK, nejprve teoretická znalost omáček, rozdělení, příprava a poté praktická příprava dané omáčky. Žáci při správném pracování mohou dostat dobrou známku. Žáci tyto znalosti využijí při závěrečných zkouškách a dále tyto znalosti mohou využívat po celý život.</p>

Zpracované učivo (zkráceno)

Omáčky

- Omáčky patří mezi specifický druh příloh, kterými různé druhy pokrmů po chuťové a výživové stránce doplňujeme.
- Při přípravě dbáme na správnou barvu zasmažky, správnou volbu vývaru, vhodného koření, dobu provaření a cezení.
- Omáčky ředíme vývarem ze základních surovin, z nichž je připravujeme.
- Je-li přísadou omáčky mléko (pokud se mají okyselit), nejdříve je spolu povaříme a potom okyselíme, aby se mléko v omáčce nesrazilo.
- Chuťové doplňky (okurky, kyselou zeleninu, hořčici, vejce natvrdo, slanina) doplníme až po ukončení varu, který po přidání surovin již nevaříme.

Ukázky omáček

Rozdělení omáček

Omáčky dělíme:

1. Podle barvy

- Bílé - (Koprová omáčka)
- Tmavé (Rajská omáčka)

2. Podle teploty

- Teplé
- Studené (majonéza)

3. Podle postupu přípravy

- Jemné (Omáčky, které jsou zahuštěné žloutky)
- Hrubé (Omáčky, které jsou zahuštěné jíškou)

Druhy omáček

1. Bílé omáčky

- a) BEŠAMEL
- b) VELOUTÉ

2. Hnědé omáčky

- Rajčatová omáčka

3. Omáčky zahuštěné žloutky

- Holandská omáčka

4. Studené omáčky

- Majonéza

Jemné studené omáčky

Rosolové krycí omáčky

Bešamel

- **Omáčky bílé Bešamel** - světlá máslová zasmažka zalitá mlékem, rozšleháme a provaříme. Když je dostatečně hustá a jemná, osolíme a přecedíme.
- Dochutíme muškátovým květem. Používá se jako základ k přípravě složitých omáček, k přípravě gratinovaných a zadělávaných pokrmů.

Další omáčky: Velouté, rajčatová omáčka, holandská omáčka, studené omáčky, rosolové krycí omáčky.

Úlohy na procvičení a opakování učiva

- 1. Vysvětlete význam plánování a přípravy na výuku v odborném vzdělávání. Uved'te, které činnosti učitelé dělají při dlouhodobém a krátkodobém plánování výuky.**
- 2. Vypracujte učební osnovu vašeho odborného předmětu (kurzu, modulu) v souladu s platnými vzdělávacími dokumenty (RVP vašeho oboru) na celou dobu odborné přípravy. Můžete využít vlastních zkušeností z pedagogické praxe.**
- 3. Vyberte nějaké výukové téma z vašeho odborného předmětu. K němu vyhledejte vědecky fundovaný odborný pramen (např. odbornou knihu). Z tohoto pramene vypracujte didakticky zpracovaný obsah (učivo) k tomuto tématu. Pokud k tématu existuje zpracované učivo (písemná příprava, učebnice, učební text, výuková opora apod.), porovnejte rozdíly ve struktuře a obsahu odborného pramenu a zpracovaného učiva.**
- 4. Popište, jakou strukturu a podobu může mít písemná příprava na vyučovací jednotku v odborném vzdělávání.**
- 5. Zamyslete se nad možnostmi využití soudobých multimediálních prostředků v procesu přípravy a realizace výuky vašeho oboru (výuková videa, animace, simulace, 3D a 4D technologie).**

- 6. Vypracujte konkrétní rámcovou písemnou přípravu na vyučovací jednotku vašeho odborného předmětu.**
- 7. Vypracujte podrobnou písemnou přípravu na vyučovací jednotku vašeho odborného předmětu, včetně prezentace (výukové opory) pro žáky. Můžete využít i multimediálních výukových opor.**

6. Individuální prezentace studentů (účastníků kurzu)

Cíl kapitoly

- Vystoupit před kolektivem s pomocí odpovídajících komunikačních prostředků. Pro ty, kteří nikdy neučili ani nevedly žádné kurzy nebo jinou výchovně vzdělávací činnost, je to možnost prvotní zkušenosti před „třídou nebo skupinou“ a možnost získat zpětnovazební informace o svém výstupu.
- využít své zkušenosti, získat nové zkušenosti a obohatit je o postřehy kolegů – studentů, pedagogů, účastníků kurzu, odborníků z praxe (i těch, kteří neučili).

Doporučení pro realizaci mikrovýstupu:

- Budete mít prostor 20 - 30 min (mikrovýstup).
- Hovořte pokud možno plynule, udržujte verbální i neverbální kontakt s cílovou skupinou.

- Na začátku výstupu sdělte stanovený cíl a obsah sdělení. Snažte se účastníky motivovat k činnosti a zvládnutí tématu.
- Rychlost a úroveň výkladu a práce je třeba přizpůsobit vstupním znalostem a úrovni posluchačů.
- Snažte se účastníky zapojit, aktivizovat. Pokud uznáte za vhodné, připravte pro ně nějaké pomůcky, pracovní listy.
- Mluvte dostatečně nahlas, nemluvte do tabule nebo do zdi. Snažte se udržovat oční kontakt s posluchači.
- Při předvádění pomůcek, experimentů a pokusů je třeba dodržet dvě pravidla – všichni musí vidět všechno co mají a stejně (pozor na zrcadlový efekt).
- Nezapomeňte na závěr shrnout vše důležité a zhodnotit práci cílové skupiny.
- Hodnocení mikrovýstupu bude s využitím hodnoticího archu mikrovýstupu studenta (účastníka kurzu). Viz příloha.

Použité prameny

Čadílek, M. & Loveček, A. (2005). Didaktika odborných předmětů. Brno: PdF MU

Churches, A. (2008). *Bloom's Taxonomy Blooms Digitally*. Dostupné z <http://teachnology.pbworks.com/f/Bloom%5C's+Taxonomy+Blooms+Digitally.pdf>

Kropáč, J. et al. (2004). *Didaktika technických předmětů, vybrané kapitoly*. Olomouc: UP.

Krpálek, P. & Krpálková Kremlová, K. (2017). *Praktikum z didaktiky ekonomických předmětů*. Praha: Oeconomica

Pecina, P. (2020). *Didaktika odborných předmětů I. (Úvod do oborových didaktik)*. Výuková opora. Brno: PdF MU.

Pecina, P. & Křištofiaková, L. (2021). *Vybrané aspekty výuky odborných předmětů a praktického vyučování na středních odborných školách*. Dubnica nad Váhom: Vysoká škola DTI.

Slavík, M. & Miller, I. (2012). *Oborová didaktika pro zemědělství, lesnictví a příbuzné obory*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze.

Vališová, A. & Kovaříková, M. (2021). *Obecná didaktika*. Praha: Grada

Vaněček, D. et al. (2016). *Didaktika technických odborných předmětů*. Praha: ČVUT.

**Příloha 1: hodnotící arch mikrovýstupu studenta (účastníka kurzu) –
strany 75-76**

Příloha 2: Ukázky podkladů pro pedagogickou praxi (samostatný soubor)

Hodnotící arch mikrovýstupu studenta (účastníka kurzu)

Jméno:

Vyhodnocení: 1 – nejlepší, 5 - nejhorší

Verbální složka komunikace:

Formální stránka:

Přiměřená hlasitost: 1 2 3 4 5

Přiměřené tempo: 1 2 3 4 5

Správné frázování: 1 2 3 4 5

Dynamika řeči: 1 2 3 4 5

Emocionalita řeči: 1 2 3 4 5

Adekvátní slovník: 1 2 3 4 5

Spisovná mluva: 1 2 3 4 5

Obsahová stránka projevu:

Soulad obsahu a formy: 1 2 3 4 5

Přiměřenost posluchačům: 1 2 3 4 5

Neverbální složka komunikace:

Pohledy: 1 2 3 4 5

Výraz obličeje: 1 2 3 4 5

Gesta: 1 2 3 4 5

Pohyby: 1 2 3 4 5

Fyzický postoj: 1 2 3 4 5

Dotyk: 1 2 3 4 5

Přiblížení – vzdálení: 1 2 3 4 5

Úprava zevnějšku: 1 2 3 4 5

Další aspekty mikrovýstupu - motivace, atmosféra, zpětná vazba, udržení pozornosti, netradiční přístup, styl komunikace, použité pomůcky, dosažení cíle:

Poznámky:

Celkové hodnocení: